

Kongsvinger, 20.04.2023

Til stede:

Gisle Berge (leder)	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Arild Kormeseth	Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)
Håkon Bratland	Avfall Norge
Carl F. Nordheim	Folkehelseinstituttet (FHI)
Olav Vatn	Mattilsynet
Johanne Solheim	Samfunnsbedriftene
Øivind Ryenbakken	KS representant - Oslo kommune
Else Bredeli	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Trym Økland	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Terje Lorentzen Landsem	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Ingrid Melby	Statistisk sentralbyrå (SSB)
Anne Meaas	Miljødirektoratet (deltok på deler av møtet, erstatter for Kiti S. Gjerstad)

Forfall:

Rita V. Hansen	Miljødirektoratet
Thomas L. Jørgensen	KS representant – Norsk Vann
Liv Borgen	KS representant- Asker kommune
Mona Eide Onstad	Statistisk sentralbyrå (SSB)

Referat fra KOSTRA VAR arbeidsgruppe 20. mai 2023

Sted: SSB sine lokaler i Oslo

Sak 1. Innledning

Berge ønsket velkommen og redgjorde for endringer i arbeidsgruppen, mandatet og referat fra forrige møte.

Endring i sammensetning av arbeidsgruppa siden i fjor er følgende:

- Kiti S. Gjerstad overtar etter Mette Follestad, Miljødirektoratet
- Olav Vatn overtar etter Anders Bekkelund, Mattilsynet
- Terje Lorentzen Landsem overtar statistikken på KOSTRA vann for Gisle Berge, SSB

Lenke til hjemmeside med oversikt over medlemmer ansvarsområde og tidligere referat:

<https://www.ssb.no/kostra/om-kostra/organisering-av-arbeidet-i-kostra/kostra-arbeidsgruppe-vann-avl%C3%B8p-og-renovasjon>

Sak 2. ASSS nettverket på VAR området og forseåtte indikatorer

ASSS nettverket på VAR området er et relativt nyoppstartet nettverk innen for [ASSS](#). Første målet var å lage en del indikatorer som er relevante på VAR området og som kunne presenteres på ASSS nettsidene, og resultatet ble en blanding indikatorer hentet fra KOSTRA og BedreVANN.

SSB har vært representert på et par av møtene som omfattet indikatorutvikling i nettverket.

Indikatorene fra KOSTRA var primært monetære indikatorer (gebyrer m.m.), men fra BedreVANN ble det pluttet ut en del «kvalitetsindekser». Dette ble bestemt gjennom valg fra de 12 medlemskommunene i nettverket.

Berge presenterte kvalitetsindeksene utarbeidet av BedreVANN, og det ble stilt spørsmål fra SSBs side om det er relevant å også ta inn indekser i likhet med slik man har gjort det i BedreVANN?

I BedreVANN har de utarbeidet seks kvalitetsindekser for hhv. vann og avløp. Indeksene gir kommunene poeng fra 0 til 4 på de ulike indeksene, men med noe ulik vektning inn i form av en totalindeks.

Det var uttrykt noe interesse rundt indekser blant arbeidsgruppemedlemmene, men noe av ulempen er at flere av indeksene i BedreVANN ikke uttrykker de store nyansene mellom kommunene – vanskelig å skille dem kvantitativt – da de ofte har lik verdi. Det er også noe av grunnen til at ASSS nettverket vurderer å ta inn flere indikatorer fra KOSTRA for å bøte på nettopp det.

Kormeseth kommenterte at vi må vurdere om det er brukerbehov for å utarbeide slike kvalitetsindekser.

Ryenbakken mente at kvalitetsindekstens som er konstruert i BedreVANN også kan være relevant å se nærmere som en del av KOSTRA arbeidet. Berge supplerte at det er kommunene selv – fra ASSS nettverket – som har valgt å anbefale disse inn i ASSS nettverket, og at en del av dem baserer seg på data som ikke fullstendig kan gjenfinnes i KOSTRA rapporteringen (rapporteres som tillegg i BedreVANN).

Det ble samtidig presentert en tidslinje for produksjonsløpet av Kostra, med publisering av foreløpige og endelige tall. Tidspunkt for uttrekk av data til BedreVANN og ferdigsillelse av data fra Miljødirektoratet/mattilsynet var også med på tidslinjen. BedreVANN får uttrekk av foreløpige tall fra KOSTRA i midten av mars, dvs ureviderte tall. Dette medfører at både BedreVANN og SSB editerer foreløpige mars tall parallellt frem til endelig publisering i juni.

SSB stilte spørsmålet om det var noe uheldig at BedreVANN får data på et tidspunkt før tallene egentlig er ferdig kvalitetssikret av dem? Ryenbakken kommenterte at det var få tilfeller av retting mellom mars til juni i BedreVANN-grunnlaget, og at grunnlaget holdt seg relativt uendret.

Data fra Miljødirektoratet er ikke ferdigstilt før i slutten av august, noe som medfører at SSB ikke publiserer endelig i KOSTRA tall basert på deres grunnlag før rundt 15. oktober. Også på det området får BedreVANN data og publiserer sine resultater før Miljødirektoratet selv har satt sluttstrek for sine kvalitetssjekker (normalt statsforvalteren).

Det ble utover det ikke ytret noe spesielle ønsker fra arbeidsgruppe deltakerne om noe endring i rutinene for overføring av data fra KOSTRA til BedreVANN.

Sak 3. FNs bærekraftsindikatorer – oppdatering siden sist

I år som i fjor var punktet om gjennomgang av FNs bærekraftsindikatorer lagt inn i mandatet til KOSTRA arbeidsgruppene.

Det har også vært kommentert fra SSB og KOSTRA sentralt at «KOSTRA kan være en av flere mulige datakilder» inn mot bærekraftsarbeidet.

Det var på møtet imidlertid ikke lagt opp til noen omfattende gjennomgang da arbeidsgruppa i fjor gikk relativt detaljer igjennom forslag til nasjonale målepunkter i stortingsmelding 40 – Mål med mening (referert til i mandatet). Det var begrenset av disse forslagene som ble ansett som relevante for videre behandling i år.

Et punkt imidlertid for oppfølging fra i fjor var å se nærmere på datagrunnlag på følgende målepunkter:

- Delmål 6.3: Andel vannforekomster som ikke når vannforskriftens mål om god tilstand som følge av forurensnings eller annen påvirkning
- Delmål 6.6: Andel vannforekomster med god eller svært god tilstand

Her finnes det noe grunnlag på kommunenivå på Vann-Netts nettsider, som man enkelt kunne ta utgangspunkt i, og dette ble presentert på møtet. Det viser samtidig at tilstand måles for økologisk og kjemisk tilstand separat, og en liten ulempe i forhold til presentasjon av kjemisk tilstand er at veldig mange vannforekomster ikke er definert med kjemisk tilstand (mangler analysemålinger i følge Miljødirektoratet). Økologisk tilstand var på det området bedre dekket, og kanskje bedre egnet til å ta utgangspunkt i når det gjelder mulig indikator.

I tillegg ble det lagt fram kort hva de ulike organisasjonene jobbet med inn mot bærekraft.

Det ble avslutningsvis foreslått av Solheim at bærekraft bør være et fast punkt på agendaen når arbeidsgruppa møtes da dette er et tema som ikke vil miste relevans framover.

I etterkant av møtet sendte Hansen (ikke deltakende på møtet) over en e-post i etterkant av møtet, hvor hun kommenterte:

...minner jeg om at Protokoll for Vann og helse og forslaget til nye nasjonale mål for vann og avløp, nå er til behandling hos departementene og skal opp til behandling hos Regjeringen før sommeren (tror jeg). Her har vi også tatt hensyn til eksisterende bærekraftsmål. Eventuelle nye bærekraftsmål/indikatorer bør samsvare med det som vedtas i Protokollarbeidet. Miljødirektoratet foreslår derfor at behovet for nye bærekraftsindikatorer vurderes nærmere på et eget KOSTRA-VAR gruppe møte til høsten.

Oppfølgingspunkt (SSB, Gisle):

- Sette opp bærekraftsindikatorer som eget punkt på agendaen til neste år.
- Miljødirektoratet kontaktes over sommeren for å høre om relevansen av Protokoll for Vann og Helse inn mot bærekraftsarbeidet i KOSTRA.

Sak 4. Kommunale gebyrer – mulighet for mer nyansering slik kommunene presenteres i dag?

SSB anbefaler at resultatene man får når man gjør sammenligninger 120 m2 gebyrtallene publisert i KOSTRA på tvers av kommuner tolkes med varsomhet. Dette fordi det kan være

ulike forhold i de ulike kommunene som gjør at disse sammenligningene ikke blir meningsfulle. Men realiteten er at media og andre gjør ganske så ukritiske sammenligninger.

Arbeidgruppa endte opp til slutt at det beste er antakelig å supplere eksisterende gebyrtall med flere slik at gebyrbildet blir mer balansert, og ikke nødvendigvis erstatte eller slette de eksisterende gebyrindikatorene i KOSTRA i dag, som allerede består av en lengre tidsserie.

I forlengelsen av dette kan det også være interessant å presentere tall per bolig og ikke bare per innbygger slik som det primært gjøres i KOSTRA i dag.

Solheim nevnte også på at gebyrbildet kompliseres i dag ytterligere da noen kommuner har tatt i bruk prinsippet om «pay as you throw».

Oppfølging (SSB, Trym):

Det bør diskuteres videre i dialog med øvrige arbeidsgruppemedlemmer hva denne 120 m² beregningen kan suppleres med på gebyrfeltet, slik at kommunesammenligning fra media og andre blir mer nyansert.

Sak 5. Forslag til endringer av skjema 23

Det har kommet forslag fra Momentum solutions om å endre tittelen på skjemaet. Tittelen er per i dag: «23. Kostnadsdekning av kommunaltekniske tenester.»

Nye forslag var:

- 23. Kostnadsdekning for kommunens sjølvkosttenester
- 23. Kostnadsdekning for kommunens gebyrfinansierte tenester

Kormeset påpekte at selvkosttjenester og gebyrfinansierte tjenester kan omfatte andre tjenester som for eksempel SFO. Det ble anbefalt å beholde tittelen på skjemaet som i dag.

Mometum har også foreslått å inkludere KOSTRA funksjon 354 tømming av slamavskiljar i skjema 23. Bredeli stilte spørsmål ved hvor mye dette utgjør i «den store sammenheng», er dette et betydelig gebyrfelt? Det spørsmålet forble dels åpent også etter diskusjonen.

Det var ingen av de deltakende på møtet som samtidig mente at det var et viktig å legge til nok et selvkostområde i skjema 23, så foreløpig er dette forslaget kun ytret fra Momentums side.

Oppfølging (SSB, Mona):

Kontakte Momentum og be dem begrunne behovet for å skille ut tømming av slamavskiljar. Er det et gebyrfelt av betydning?

Sak 6. Husholdningsavfall – avklaringer

Det ble innledningsvis kort presentert SSBs bruk av plukkanalyser i statistikken, og som det hentes tall på via skjema 21/21C, og forklart hvordan kommunene får fordelt sine avfallsmengder via tall fra avfallselskaper (IKAS) og ta hensyn for hyttebebyggelse.

Deretter ble det gått igjennom en lengre liste over spørsmål og avklaringer rundt husholdningsavfall i KOSTRA. Kommentarer og svar til spørsmålene framkommer i det påfølgende.

De tre påfølgende forslagene fikk full tilslutning fra arbeidsgruppemedlemmene på møtet:

- Flytte «Vindu med karm» fra restavfall til byggavfall i veiledningen.
- Sperre for materialgjenvinning ved utfylling av hageavfall og matavfall. Begrunnelsen er at dette som regel går til kompostering eller biogassproduksjon.
- Neste forslag var å splitte nøkkeltallet «andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (prosent)» på hhv henteordning og bringeordning. Noen kommuner har egne tiltak for hver av disse, og ønsker å se endring av disse tiltakene.
-

Det rapporteres mengde byggavfall til EU, og det er slik sett relevant å skille godt hvor stor del av treavfallet som rapporteres som utgjør byggavfall. På møtet framkom det at kommunene normalt ikke hvor mye av treavfallet som kommer fra bygg – avfallet registeres på produkt og ikke opphav.

Det er oppdaget ulik praksis rundt rapportering av restavfall og ettersortering i skjema. Der er bl.a. noen kommuner som sorterer restavfallet, og med formåle å få bedre tall på materialgjenvinning så rapporterer de sorterte mengder fordelt ut på de ulike fraksjonene. Det må derfor tydeliggjøres i skjemaet hvor i verdikjeden det sorteres, samtidig som det inkluderes en tydelig definisjon av ettersortering. Det er også viktig å skille mellom «levert til» og «gjenvunnet til». Det er ikke alltid man vet hva det blir gjenvunnet til.

Oppfølging (SSB, Mona):

- Skjema, veiledning og nøkkeltall oppdateres iht det ovenfor.
- Mona utarbeider presiseringer vedrørende ettersortering av restavfall i skjemaet og tar kontakt med Solheim og Bratland ved eventuelle spørsmål eller uklarheter rundt ettersortering.